

Al mestre

Josep Ignasi AUGÉ i PRAT
Institut Cartogràfic de Catalunya

A primera hora de la tarda és una estona en què no és fàcil que ens destorbin a la feina, i els qui dinem pel barri ens dediquem a tasques de manteniment que no es podrien fer a d'altres hores. Aquell dia estàvem fent una certa revisió als fulls de l'ortofotomapa que ens havien arribat, i al meu company li va cridar l'atenció l'esvaïment amb que el nucli de Prades de Montsant apareixia a la imatge. M'ho va comentar, i a mi, inconscientment, se'm va omplir la boca d'un somriure cofoi, i vaig començar a enrotllar-me sobre Prades, la «vila roja», els gresos, les cases...

L'explicació, però, no va acabar amb gaire empenta, perquè vaig adonar-me que jo, això, ho sabia de l'única manera que un barceloní, geògraf o erudit, podia haver-ho après. Feia encara no un parell d'hores que me n'havia assabentat; prou tard com per no poder fer allò que els nostres costums entenen per anar a fer el darrer comiat. Que Prades sortiria grisós a la imatge era un dels coneixements que, com tants i tants d'altres que al llarg d'aquests anys he anat emprant —o senzillament gaudint— vénen d'ell, d'en Casassas, del meu professor més lúcid, més irònic, més savi.

I en aquell moment vaig pensar en moltes coses que potser abans no havia calgut definir o reflexionar. Com ara la seva preocupació, any rera any, perquè tots els seus alumnes traguéssim un fruit de coneixements i un hàbit de reflexió de les seves classes. Que cal saber que Prades és la «vila roja» i que l'Ondara passa per Cervera, i que hi ha espais a Catalunya que s'articulen a la vida humana en forma com de ròtula, d'esquena, de cervell... I que cal saber-ho perquè tenim la sort immensa que el nostre país és suficientment petit com per tractar d'entendre amb un cert èxit com les activitats humanes es manifesten a l'ample del territori. I poder saber així quins plantejaments són bons i són realistes, i quins no, per ordenar-lo al nostre servei, al de tots els seus ciutadans.

I vaig recordar que quan la majoria de professors i alumnes maldàvem per establir —en abstracte— com aplicar el quantitativisme a les anàlisis del territori, ell, el defensor de la regió, del no oblidar que l'objecte d'estudi té un nom, una història, unes peculiaritats pre-existents, durant el curs 1982-83 feia la prova del darrer dels seus estudis amb fluxos de trucades de telèfon i de desplaçaments periòdics de la població. I la naturalitat aparent amb què ho implementava era el que més em va captivar quan jo era alumne seu, de manera que em vaig anar convencent que ell era «la pista a seguir».

Ens assenyalava camins vàlids per analitzar les realitats geogràfiques, però, sobretot, ens ensenyava que no calia confondre el camí amb l'objecte, ni molt menys amb l'objectiu, que havia de ser, finalment, la millora de les condicions de vida de tota la gent del país.

I vaig recordar que, precisament a base de conèixer cada pam del nostre país, ens convidava a tractar de comprendre altres espais, altres regions, i, és curiós, em vénen al cap les classes dedicades als Balcans. I que algun cop vaig reflexionar a les seves classes que només algú que estima molt el seu propi espai pot arribar a comprendre, potser estimar, altres països, que també tenen un nom, una història, i un conjunt infinit de particularitats.

En definitiva, vaig recordar que, com a geògraf, li dec gairebé tot. Però també vaig recordar que, més endavant, quan seguia treballant amb la mateixa il·lusió en un càrrec, el de Síndic de Greuges de la Universitat de Barcelona, l'honorabilitat del qual a la fi feia justícia als seus anys de lluita i dedicació, en Casassas seguia sent, per damunt d'altres coses, un mestre, en el sentit més humà i profund de la paraula. Un mestre dels que quan passes per un moment dur a la vida et ve a veure per fer-te costat, per donar-te la mà com ho fa un mestre que ho és de debò.

Per a ell va aquest record; al mestre, al geògraf, a l'home.